

Кушнерьова В.В.

Національний університет «Одеська юридична академія»

Джежик О.В.

Національний університет «Одеська юридична академія»

ВПЛИВ СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖ НА СПІВВІДНОШЕННЯ САМООЦІНКИ ТА РІВНЯ ДОМАГАНЬ ЗДОБУВАЧІВ ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВІТИ

Стаття присвячена дослідженню впливу соціальних мереж на рівень самооцінки та рівень домагань сучасного підлітка.

Зазначено, що останнім часом людина все більше часу проводить в соціальних мережах. В першу чергу це стосується молоді та дітей підліткового віку, оскільки вони більш підвладні зовнішнім впливам і їх особистість все ще перебуває у стадії формування та розвитку.

Наголошено, що спілкування супроводжується оцінюванням фотографій, статусів, висловів, відеороликів та інших «атрибутів» комунікації у Telegram, TikTok, Instagram, YouTube, WhatsApp, Viber, Facebook, Twitter та інших популярних соціальних мереж.

Зауважено, що спілкування у соціальних мережах може впливати на самооцінку, і, як наслідок на рівень домагань особистості. В залежності від позитивного, або негативного підкріплення у вигляді «лайків», коментарів та зауважень з боку оточення, відбувається відповідна реакція, яка згодом може закріплюватися і активно впроваджуватися вже не лише у віртуальне, а й в реальне життя.

В статті представлений аналіз результатів авторського дослідження, спрямованого на вивчення ступеню впливу соціальних мереж на особистість підлітків, в тому числі на їх самооцінку та рівень домагань. Анкетування проводилося серед здобувачів фахової передвищої освіти на базі одного з фахових коледжів.

Встановлено, що підлітки відчують вплив соціальних мереж на навчання, роботу та інші важливі справи. Переважна кількість опитуваних вважає, що соціальні мережі впливають на їх настрій, більшість респондентів навіть порівнюють себе з іншими людьми в соціальних мережах що, безумовно впливає на їх самооцінку та рівень домагань.

Зазначено, що подальші дослідження впливу соціальних мереж на рівень самооцінки та рівень домагань підлітків потребують здійснення подальших психологічних досліджень підлітків, які взяли участь в попередньому анкетуванні. Доцільно здійснення більш ґрунтовних психологічних обстежень з використанням психодіагностичного інструментарію для підтвердження попередніх результатів та фіксації остаточних висновків стосовно зазначеної авторами проблеми.

Ключові слова: психолог, соціальні мережі, самооцінка, рівень домагань, підлітки.

Постановка проблеми. В теоретико-емпіричному дослідженні розкрито актуальні проблеми пов'язані з формуванням особистості підлітків, а саме за допомогою аналізу анкетування здійснено спробу виявлення деструктивного впливу на ряд показників психічного здоров'я, таких як рівень самооцінки, тривожність, рівень домагань, настроїв, стосунки з людьми та на життя в цілому.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У сучасній психологічній науці набувають особливого значення питання дослідження самооцінки, цей феномен активно досліджують такі українські вчені як Козерук Ю. В. [1], Євсейчик Я. О. [1], Попо-

вич І. С. [4], Олійник О.О. [3], Чорна А.С. [5], Кулаковська Р.Р. [2], чимала кількість наукових праць вказує на актуальність та важливість вивчення проблеми самооцінки та рівня домагань.

Постановка завдання. Метою статті є дослідження впливу соціальних мереж на співвідношення самооцінки та рівня домагань здобувачів фахової передвищої освіти, яке проходило в декілька етапів. На першому етапі формулювалась мета, завдання, об'єкт, предмет та гіпотеза дослідження. Також з метою вивчення громадської думки з приводу впливу соціальних мереж на співвідношення самооцінки та рівня домагань

здобувачів фахової передвищої освіти», а також рівня обізнаності здобувачів середньої спеціальної освіти їх ставлення та відношення до соціальних мереж та впливу останніх на їх самооцінку та рівень домагань. Була розроблена авторська анкета яка складалась з 20 запитань. Анкета була представлена в вигляді Google форми [6].

Виклад основного матеріалу. Відповідно до теми та напрямку дослідження в анкетуванні брали участь представники 2 курсу одного з фахових коледжів.

В анкетуванні взяли участь 231 респондент з них 160 (69.3%) респондентів жіночої та 71 (30,7%) чоловічої статі (рис. 1).

3. Стать
231 відповідь

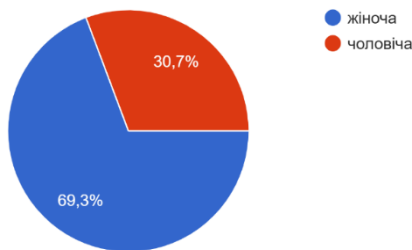

Рис. 1. Стать

Серед опитуваних переважну кількість, а саме 138 (59.7%) респондентів склали здобувачі 16 років також 89 (38.5%) респондентів 17 років, меншість була за представниками 15 років, а саме 4 респондента (1.7%) (рис. 2).

2. Вік
231 відповідь

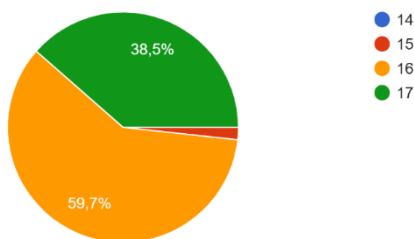

Рис. 2. Вік

Одним з питань анкети було яким соцмережам надають перевагу опитувані, серед представленого списку 38.1% надають перевагу Telegram, 36.8% респондентів найчастіше використовують TikTok та 19% вподобали Instagram, 5,6% учасників обрали YouTube, лише 0,4% використовують

WhatsApp. Також варто зазначити, що такі соціальні мережі як Viber, Facebook, Twitter не користуються популярністю серед молоді (рис. 3).

4. Яким соціальним мережам надаєте перевагу?
231 відповідь

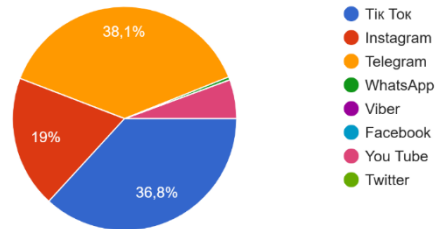

Рис. 3. Соціальні мережі

На рис. 4 ми можемо побачити скільки часу на добу учасники опитування виділяють на соцмережі. Не більше 1 години використовують соцмережі 3% респондентів, від 2 до 3 годин в віртуальному світі проводять 21.7% опитуваних, 4–6 годин саме таку відповідь надали переважна кількість учасників, а саме 49.6% від 8 до 12 годин на добу надають перевагу 23.9% респондентів та 15 і більше годин в соцмережах проводять 1.7% опитуваних.

5. Скільки часу на добу ви проводите в соцмережах?
230 відповідей

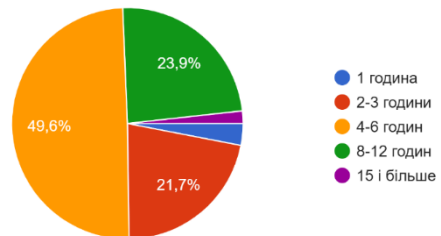

Рис. 4. Час

Загалом 46.8% респондентів використовують соціальні мережі з метою розваги, а 35.5% з метою комунікації також 8.7% від числа опитуваних навчаються за допомогою соцмереж, 5.2% респондентів вважають, що використання соцмереж є способом самовираження, а 3.9% використовують соцмережі з комерційною метою (рис. 5).

На рис. 6 ми можемо побачити, що думки розділилися майже рівнозначно, адже 50.7% респондентів вважають, що не відчувають впливу від соціальних мереж, а 48.5% опитуваних відчува-

6. З якою метою ви користуєтесь соцмережами?
231 відповідь

Рис. 5. Мета використання соцмереж

ють вплив соцмереж на навчання, роботу, інші важливі справи (рис. 6).

7. Чи відчуваєте ви, що соціальні мережі відволікають вас від навчання / роботи / інших важливих справ?
229 відповідей

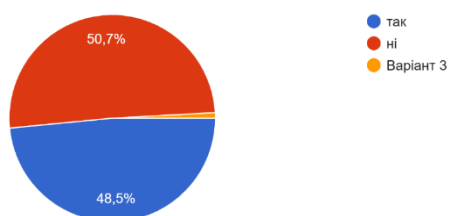

Рис. 6. Вплив соцмереж на навчання, роботу, інші важливі справи

Переважає кількість опитуваних вважає, що соціальні мережі впливають на їх настрій, але 54.3% респондентів відчувають позитивний вплив, а 5.7% відчувають негативний вплив, натомість 40% взагалі не відчувають впливу на настрій від соцмереж (рис. 7).

8. Чи відчуваєте ви, що соціальні мережі впливають на ваш настрій?
230 відповідей

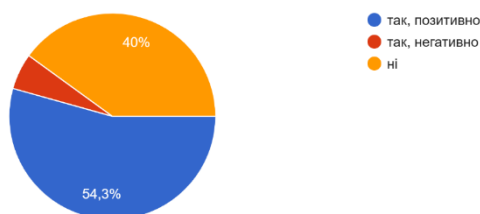

Рис. 7. Вплив соцмереж на настрій

43.5% респондентів вважають себе залежними від соціальних мереж, а 56.5% не відносять себе до даної категорії учасників опитування (рис. 8).

9. Чи відчуваєте ви залежність від соцмереж?
230 відповідей

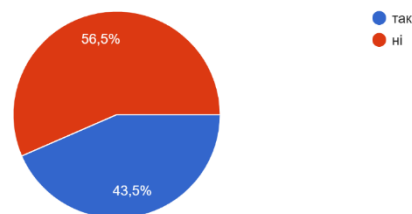

Рис. 8. Залежність від соцмереж

Більшість з числа опитуваних, а саме 70% мають середній рівень самооцінки, 24.3% вважають, що мають високий рівень самооцінки, меншість, а саме 5.7% респондентів мають низький рівень самооцінки (рис. 9).

10. Який на вашу думку у вас рівень самооцінки?
230 відповідей

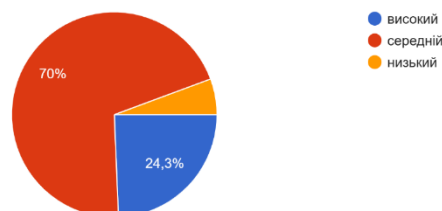

Рис. 9. Рівень самооцінки

Переважає кількість респондентів (61.1%) вважають, що соціальні мережі не впливають на рівень самооцінки в цілому, 25.8% учасників відчувають позитивний вплив, а 13.1% відчувають негативний вплив на рівень самооцінки від соцмереж (рис. 10).

11. Чи впливають соцмережі на вашу самооцінку в цілому?
229 відповідей

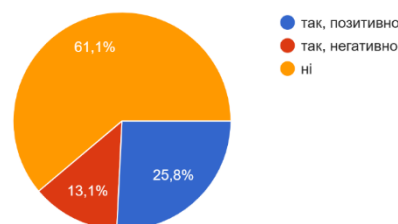
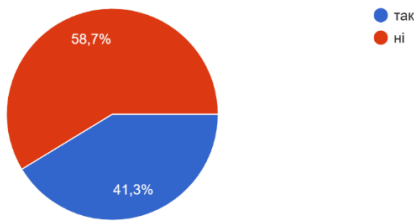

Рис. 10. Вплив соцмереж на самооцінку в цілому

На рис. 11 ми бачимо що 41.3% опитуваних порівнюють себе з іншими людьми в соцмережах, а 58.7% не надають перевагу порівнянню.

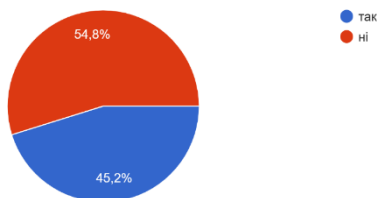
12. Чи порівнюєте ви себе з іншими людьми в соціальних мережах?
230 відповідей

Рис. 11. Порівняння себе з іншими людьми в соцмережах

Переважна кількість вибірки (54.8%) вважає, що соціальні мережі не впливають на їх життя в реальному світі натомість 45.2% респондентів відчують вплив (рис. 12).

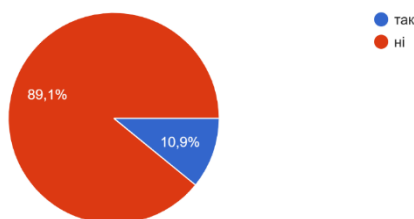
13. Чи відчуваєте ви, що соціальні мережі впливають на ваше життя в реальному світі?
228 відповідей

Рис. 12. Вплив соцмереж на життя в реальному світі

Лише 10.9% опитуваних відчувають негативний вплив на стосунки з людьми через використання соціальних мереж, а 89.1% не згодні з цим твердженням (рис. 13).

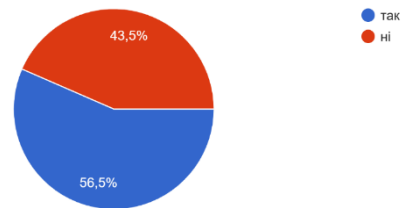
14. Чи відчуваєте ви, що соціальні мережі негативно впливають на ваші стосунки з людьми?
230 відповідей

Рис. 13. Негативний вплив соціальних мереж на ваші стосунки з людьми

На рис. 14 ми можемо бачити що 56.5% респондентів вважають, що їм складно відмовитися від використання соцмереж, а 43.5% не згодні з цим твердженням.

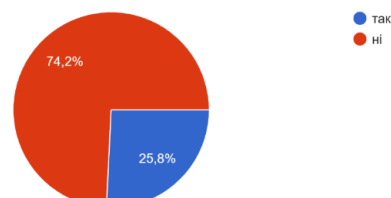
15. Чи відчуваєте ви, що вам важко відмовитися від використання соціальних мереж?
230 відповідей

Рис. 14. Ступінь складності відмови від соціальних мереж

Більшість респондентів, а саме 74.2% не відчувають тривоги, коли не можуть використовувати соціальні мережі, але 25.8% опитуваних відчувають тривожність (рис. 15).

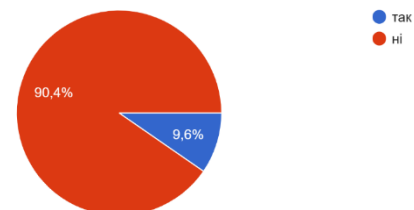
16. Чи відчуваєте ви тривогу, коли НЕ можете використовувати соціальні мережі?
229 відповідей

Рис. 15. Відчуття тривоги, коли не можете використовувати соціальні мережі

Загалом 90.4% учасників дослідження не мають потреби проводити все більше часу в соціальних мережах, щоб відчувати задоволення, лише 9.6% згодні з даним твердженням (рис. 16).

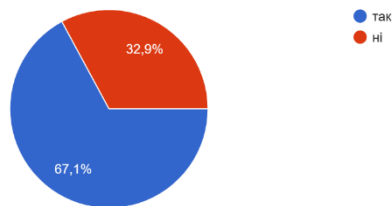
17. Чи відчуваєте ви, що вам потрібно проводити все більше часу в соціальних мережах, щоб відчувати задоволення?
229 відповідей

Рис. 16. Відчуття, що вам потрібно проводити все більше часу в соціальних мережах, щоб відчувати задоволення

67.1% респондентів робили спроби обмежити свій час, проведений в соціальних мережах, а 32.9% з числа опитуваних не обмежують свій час в соцмережах (рис. 17).

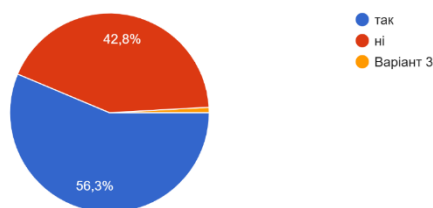
18. Чи пробували ви коли-небудь обмежити час, проведений в соціальних мережах?
228 відповідей

Рис. 17. Спроби обмеження часу, проведеного у соціальних мережах

На рис. 18 можна побачити що 42.8% опитуваних не пробували взагалі не використувати соцмережі свідомо, натомість 56.3% робили спроби свідомо відмовитись від соцмереж.

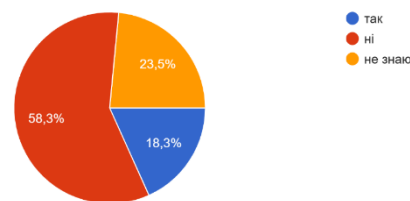
19. Чи пробували ви колись взагалі НЕ користуватись соцмережами свідомо?
229 відповідей

Рис. 18. Спроба не користуватись соцмережами свідомо

Переважає більшість респондентів вважають, що їх настрій не змінюється, коли на їх пост або публікацію в соцмережах ніхто не відреагував, 18.3% вважають навпаки, що їх настрій псується та 23.5% опитуваних не надали конкретної відповіді на дане питання (рис. 19).

20. Чи псується ваш настрій, коли на ваш пост або публікацію в соцмережах ніхто НЕ відреагував?
230 відповідей

Рис. 19. Залежність настрою від активності в соціальних мережах

Таким чином результати анкетування вказують що більшість опитуваних були підлітки жіночої статі 16 років.

Популярністю серед опитуваних користуються такі соцмережі як Telegram та TikTok.

З результатів можемо прослідкувати що переважна більшість учасників використовують соціальні мережі з метою розваги та комунікації.

Висновки. З проведеного анкетування слідує, що підлітки відчують вплив соціальних мереж на навчання, роботу та інші важливі справи. Переважна кількість опитуваних вважає, що соціальні мережі впливають на їх настрій, більшість респондентів навіть порівнюють себе з іншими людьми в соціальних мережах що, безумовно впливає на їх самооцінку та рівень домагань.

Проте проведеним анкетуванням проблема впливу соціальних мереж на рівень самооцінки та рівень домагань підлітків, не вичерпується та потребує подальших наукових досліджень. Подальші дослідження передбачають обстеження підлітків, які взяли участь в попередньому анкетуванні з використанням психодіагностичного інструментарію для підтвердження попередніх результатів та фіксації остаточних висновків стосовно зазначеної авторами проблеми.

Список літератури:

1. Козерук Ю. В., Євсейчик Я. О. Самооцінка як фактор становлення особистості студента. Підготовка фахівців у системі професійної освіти. *Вісник Чернігівського національного педагогічного університету ім. Т. Г. Шевченка*. № 124. 2015. С. 163–165.
2. Кулаковська Р.Р. Особливості формування адекватної самооцінки у підлітковому віці. 2022. 84 с.
3. Олійник О.О. Самооцінка як передумова професійного становлення студентів. *Теорія і практика сучасної психології*. 2018. №1. С. 97–101.
4. Попович І. С. Самооцінка – стрижневий компонент соціальної ідентифікації особистості. *Актуальні питання сучасної педагогіки та психології : наукові дискусії : матеріали міжнар. наук.-практ. конф. (м. Львів, 26–27 верес. 2014 р.)*. Львів: ГО «Львівська педагогічна спільнота». 2014. С. 55–58.
5. Чорна А.С. Взаємозв'язок структури мотивації та розвитку структури самооцінки. 2021. С. 11–13.
6. Анкета вивчення громадської думки щодо впливу соціальних мереж на самооцінку та рівень домагань особистості. URL: <https://surl.li/ndqyk>

**Kushnerova V.V., Dzhezhyk O.V. THE INFLUENCE OF SOCIAL NETWORKS
ON THE CORRELATION BETWEEN SELF-ESTEEM AND THE LEVEL OF ASPIRATIONS
OF APPLICANTS FOR PROFESSIONAL HIGHER EDUCATION**

The article is devoted to the study of the influence of social networks on the level of self-esteem and the level of claims of a modern teenager.

It is noted that recently people spend more and more time on social networks. This primarily concerns youth and adolescent children, since they are more subject to external influences and their personality is still in the stage of formation and development.

It is emphasised that communication is accompanied by the evaluation of photos, statuses, statements, videos and other 'attributes' of communication in Telegram, TikTok, Instagram, YouTube, WhatsApp, Viber, Facebook, Twitter and other popular social networks.

It is noted that communication in social networks can affect self-esteem, and, as a result, the level of a person's claims. Depending on the positive or negative reinforcement in the form of 'likes', comments and remarks from others, a corresponding reaction occurs, which can subsequently be consolidated and actively implemented not only in virtual but also in real life.

The article presents an analysis of the results of the author's research aimed at studying the degree of influence of social media on the personality of adolescents, including their self-esteem and the level of harassment. The survey was conducted among students of professional higher education on the basis of one of the professional colleges.

It has been established that adolescents feel the impact of social media on their studies, work and other important matters. The overwhelming majority of respondents believe that social media affects their mood, and most respondents even compare themselves to other people on social media, which certainly affects their self-esteem and level of aspirations.

It is noted that further research on the impact of social media on the level of self-esteem and the level of harassment of adolescents requires further psychological research of adolescents who participated in the previous survey. It is advisable to conduct more thorough psychological examinations using psychodiagnostic tools to confirm the preliminary results and to record the final conclusions regarding the problem identified by the authors.

Key words: *psychologist, social networks, self-esteem, level of harassment, adolescents.*